

Rīgā, 2016. gada 28. oktobrī

Adresāts:
SIA "Kaugas"
Reģ.nr. 52103074671
Ļāvu iela 17
Liepāja LV-3411, Latvija

Kopija:
Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7
Sigulda LV-2150, Latvija

EKSPERTA ATZINUMS

Nr. 2016/60

1. Eksperta atzinuma mērķis

Eksperta atzinuma sagatavošanas mērķis ir pēc SIA "Kaugas" pasūtījuma Dabas aizsardzības pārvaldes publiskā iepirkuma "Aleju apsekošana un izvērtēšana" (Nr. DAP 2016/22) ietvaros sniegt eksperta vērtējumu par 22.11.2005. MK noteikumos Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām" iekļauto **Zūru muižas aleju** tās izpētes un robežu izvērtēšanas kontekstā. Mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi (1) izvērtēt alejas aizsardzības statusu un tās novērtējumu teritorijas plānošanas dokumentos (2) veikt alejas apsekošanu dabā, lai pārbaudītu, vai alejā ir īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju atradnes, novērtēt alejas nozīmi konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanā ilgtermiņā (4) sniegt rekomendācijas nepieciešamo apsaimniekošanas pasākumu veikšanai alejā konstatēto īpaši aizsargājamo sūnu un ķērpju sugu saglabāšanas kontekstā (5) apzināt pieejamo kultūrvēsturisko informāciju par Zūru muižas aleju (6) sniegt ieteikumus par alejas robežas optimālo novietojumu no bioloģiskās vērtības, alejas saglabāšanas viedokļa un ainaviskās situācijas

Eksperta atzinums ir sagatavots par sugu grupām – sūnas, ķērpji. Atzinumā ir sniegta informācija par 14.11.2000. LR MK noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" uzskaitītajām sūnu un ķērpju sugām.

Eksperta atzinums ir sagatavots divos identiskos eksemplāros (katrs uz 6 lpp), viens no tiem tiek iesniegts atzinuma pasūtītājam SIA "Kaugas", otrs paliek eksperta rīcībā.

2. Eksperta atzinuma sagatavošanas metodes

Alejas esošais aizsardzības statuss noteikts, balstoties uz Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem, kā arī Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem par īpaši

aizsargājamajām dabas teritorijām. Alejas statusa izvērtējums teritorijas *plānošanas* dokumentos sniegts, aplūkojot 13.10.2011. LR Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pantā minētos dokumentus teritorijai, kurā atrodas aleja. Šie dokumenti ir (1) nacionālajā līmenī - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un Nacionālais attīstības plāns (2) reģionālajā līmenī - plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija un attīstības programma (3) vietējā līmenī - vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojumi, lokālplānojumi, detālplānojumi. Atzinumā apskatīti tieši reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas plānošanas dokumenti, īpašu uzmanību pievēršot vietēja līmeņa plānošanas dokumentiem, jo tie vistiešāk nosaka attiecīgās teritorijas izmantošanu.

Datu iegūšanā par īpaši aizsargājamajām sūnu un ķērpju sugām izmantota vizuālās uzskaites metode, alejā veicot katra koka apskati ar mērķi konstatēt aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas. Visas aizsargājamo sugu atradnes kartētas, izmantojot GPS uztvērēju Garmin GPSmap 64 (izmantota LKS-92 koordinātu sistēma).

Kultūrvēsturiskā informācija par Zūru muižas aleju iegūta, telefoniski sazinoties ar Zūru muzeju.

3. Alejas aizsardzības statuss

Zūru muižas aleja ir valsts nozīmes aizsargājams dabas piemineklis – aizsargājama aleja. Zūru muižas alejas kā dabas pieminekļa statusu, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumus nosaka 02.03.1993. likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, kā arī uz tā pamata izdotie 16.03.2010. MK noteikumi Nr. 264 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un 22.11.2005. MK noteikumi Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”.

4. Alejas novērtējums teritorijas plānošanas dokumentos

Zūru muižas aleja atrodas Ventspils novada Vārves pagasta teritorijā.

Teritorijas izmantošanu vietējā līmenī nosaka šādi teritorijas plānošanas dokumenti:

- Ventspils novada teritorijas plānojums
- Ventspils novada attīstības programma 2011. – 2017. gadam
- Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030.

Reģionālā līmenī teritorijas attīstību nosaka:

- Kurzeme 2030. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015. – 2020. gadam
- Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. – 2030. gadam.

Ventspils novada teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstā un vides pārskatā Zūru muižas aleja atzīmēta kā aizsargājama aleja, kā arī attēlotas paskaidrojuma rakstā ietvertajā kartē “Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Ventspils novadā”. Zūru muižas aleja kā aizsargājama aleja attēlota teritorijas plānojuma grafiskajā daļā Ventspils novada Vārves pagasta teritorijas funkcionālā zonējuma kartē.

Ventspils novada attīstības programmas 2011. – 2017. gadam esošās situācijas analīzes daļā un vides pārskatā Zūru muižas aleja atzīmēta kā aizsargājama aleja saskaņā ar un 22.11.2005. MK noteikumiem Nr. 888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām”.

Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030 norādīts, ka Ventspils novada teritorijā atrodas 2 aizsargājamas alejas, bet konkrētas alejas nav nosauktas. Stratēģijā norādīts, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijās prioritāte ir unikālo dabas vērtību aizsardzība un ilgtspējīga izmantošana saskaņā ar teritoriju izmantošanas noteikumiem. Vadlīnijās īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izmantošanai cita starpā norādīts, ka teritoriju izmantošanu nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie un individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kā arī ar tūrismu un rekreāciju saistītās aktivitātes jārealizē, ievērojot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanas mērķus un izmantošanas ierobežojumus.

Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programmā 2015. – 2020. gadam aizsargājamās alejas tieši nav minētas. Attīstības programmas sadaļā “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju ilgtspējīga attīstīšana” norādīts, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijas aizņem 14% no Kurzemes reģiona teritorijas. Kā viena no prioritātēm attīstības programmā noteikta Kurzemes dabas un kultūras telpas attīstība ar saukli Radošā Kurzeme 2020. Šajā prioritātē cita starpā izdalīti rīcības virzieni: RV4 Kultūras un dabas mantojuma sociālekonomiskā potenciāla izmantošana reģiona attīstībā; RV5 Kultūras un dabas mantojuma saglabāšana un izpēte.

Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015. – 2030. gadam nav informācijas par aizsargājamām alejām. Stratēģijā kā vispārīgs dabas un kultūrvides telpas attīstības mērķis noteikts “ainaviski sakopta, funkcionāli izmantota telpa, kas veido reģiona un vietu identitāti, pamatu tūrismam, ekonomikai kopumā, atbildību nākamībai”. Kā šī mērķa sasniedzamie rādītāji stratēģijā noteikti (1) sakoptas un apsaimniekotas visas kultūrvēsturiskās vietas (2) dabas un kultūras aizsargājamās vērtības iesaistītas tūrisma aprītē (3) panākta attieksmes izmaiņa pret dabas un kultūrvēsturisko mantojumu. Stratēģijā doti arī risinājumi šī mērķa sasniegšanai.

5. Alejas apsekošana

Zūru muižas aleja apsekota 2016. gada 13. augustā plkst. 11:45 – 14:10. Apsekošanas laikā ir mākoņains, vēss laiks bez nokrišņiem.

6. Alejas un tai piegulošās teritorijas vispārīgs raksturojums

Zūru muižas alejas shēma un robežu apraksts dots 22.11.2005. MK noteikumu Nr.888 “Noteikumi par aizsargājamām alejām” 51. pielikumā. Aleja izvietota gar Zūru muižas pievedceļu aptuveni 628 m garā posmā. Aleju veido vidēju dimensiju liepas, kuras stādītas divās rindās katrā ceļa pusē (1. - 2. attēls). Vietās, kur vecie koki izkrituši vai nozāģēti aleja atjaunota ar jaunām liepiņām, vairākām jaunajām liepiņām nolauztas galotnes. Alejai piegulošo teritoriju veido lauksaimniecības zemes, tuvojoties muižai aleja virzās gar mazdārziņiem un sporta un kultūras centra “Zūras teritoriju”, aleja kopumā ir ļoti ainaviska (3. attēls). Liepu alejas galā sākas kastaņu aleja, kas aizved līdz muižai (4. attēls), šī aleja nav aizsargājama.

1.attēls. Zūru muižas aleja, skats rietumu virzienā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

2.attēls. Viena no Zūru alejas dubultajām liepu rindām, skats rietumu virzienā. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

3.attēls. Zūru muižas aleja, sānskats. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

4.attēls. Zūru muižas kastaņu aleja. Skats no muižas puses. Foto: Evita Oļehnoviča, 2016.

7. Alejā konstatētās īpaši aizsargājamās sūnu un ķērpju sugas un alejas nozīme šo sugu saglabāšanā

Alejā nav konstatētas īpaši aizsargājamās sūnu sugas. Alejā konstatēta viena īpaši aizsargājamā ķērpju suga kausveida pleurostikta *Pleurosticta acetabulum* kurai alejā atzīmētas 33 atradnes. Sugai alejā ir liels skaits atradņu un tās ir labā stāvoklī (5.attēls), kā arī alejā ir daudz sugai potenciāli piemērotu dzīvotnes koku. Var secināt, ka Zūru muižas aleja ir nozīmīga no īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Pleurosticta acetabulum* saglabāšanas viedokļa.

8. Ieteikumi alejas apsaimniekošanai

No alejā konstatētās īpaši aizsargājamās ķērpju sugas *Pleurosticta acetabulum* aizsardzības viedokļa nepieciešams saglabāt aleju kopumā, kā arī prioritāri saglabājami sugas atradnes koki.

9. Alejas kultūrvēsture

Zūru muižas aleja pieder pie Zūru muižas apstādījumiem. Aleja stādīta 1904. gadā, laikā, kad muižā saimniekoja grāfu Lamsdorfu dzimta. Liepu aleja kopā ar kastaņu aleju veido 700 m garu aleju. Pēc nostāstiem šāds garums ir izvēlēts apzināti. Kad grāfs gaidījis viesus, muižas sulainis lūkojies no muižas balkona, kad alejas galā

parādīsies kariete ar viesiem. Laiks, kādā kariete varēja izbraukt cauri 700 m garajai alejai bija tieši tik ilgs, lai sulainis paspētu sagatavoties viesu uzņemšanai. Zūru muižas aleja ir ievērojama ar to, ka tā ir garākā dubulto liepu aleja Latvijā.

10. Ieteikumi alejas robežu izmaiņām

Ņemot vērā apkopoto informāciju par alejā konstatētajām aizsargājamo sugu atradnēm, alejas kultūrvēsturi un alejas ainavisko situāciju, ieteicams Zūru muižas aleju saglabāt valsts nozīmes aizsargājamo aleju sarakstā tās esošajās robežās.

11. Atzinumā norādītie normatīvie akti

Noteikumi par aizsargājamām alejām: Ministru kabineta 2005. gada 22. novembra noteikumi Nr. 888, Latvijas Vēstnesis, 2005, 8. augusts, Nr. 196 (3354)

Teritorijas attīstības plānošanas likums: LR 2011. gada 13. oktobra likums, Latvijas Vēstnesis, 2011, 2. novembris, Nr.173 (4571)

Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: LR 1993. gada 2. marta likums, Latvijas Vēstnesis, 1993, 25. martā, Nr. 5

Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi: Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr. 264, Latvijas Vēstnesis, 2010, 30. martā, Nr. 50 (4242)

12. Atzinumā norādītie teritorijas plānošanas dokumenti

Kurzeme 2030. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2015. – 2020. gadam. Apstiprināta ar Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības padomes 2015. gada 15. jūlija lēmumu Nr. 1.

Pieejama:

http://www.kurzemesregions.lv/jomas/Teritorijas_attistibas_planosana/KPR_ilgtspeji_gas_attistibas_strategijas_un_attistibas_programmas_izstrade

Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. – 2030. gadam. Apstiprināta ar Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības padomes 2015. gada 15. jūlija lēmumu Nr. 1. Pieejama:

http://www.kurzemesregions.lv/jomas/Teritorijas_attistibas_planosana/KPR_ilgtspeji_gas_attistibas_strategijas_un_attistibas_programmas_izstrade

Ventspils novada teritorijas plānojums. Apstiprināts ar Ventspils novada domes 2016. gada 17. marta lēmumu (protokols Nr. 69, 1. §).

Pieejams: <http://www.ventspilsnovads.lv/ct-menu-item-432/ct-menu-item-436>

Ventspils novada attīstības programma 2011. – 2017. gadam. Pieejama: <http://www.ventspilsnovads.lv/ct-menu-item-432/ct-menu-item-434>

Ventspils novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030. Izstrādātājs: SIA
“Reģionālie projekti”. Pieejama: <http://www.ventspilsnovads.lv/ct-menu-item-432/ct-menu-item-434>

Atzinuma sniedzējs

Evita Oļehnoviča

Sugu un biotopu eksperte biotopu grupās: meži un virsāji, purvi;

sugu grupā: sūnas

Sertifikāta numurs: 128

Sertifikāta derīguma termiņš: 13.11.2014.- 12.11.2017.